

กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา
Homestay Management Strategies for Happiness Workplace of Ban So
Buddhism-Based Agriculture Village, Phayao Province

สุจิตรา วสุวัต* ฤทัยภัทร พิมลศรี*

Suchitra Vasuvat* Luethaipat Pimonsree*

คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*

School of Management and Information Sciences, University of Phayao*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เชิงสำรวจ และเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและกำหนดทิศทางของการบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา ดำเนินการวิจัยโดยการประเมินสภาพแวดล้อม SWOT Analysis ในรูปแบบการสัมมนา (Seminar) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วยกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและบริการ และกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน

ผลการศึกษา พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการตลาดด้วยการประชาสัมพันธ์โดยเจ้าของธุรกิจโฮมสเตย์ให้แพร่หลาย 2) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีพุทธ ผสมผสานวัฒนธรรมเพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ่ ให้มีความโดดเด่น โดยการวางแผนสร้างสรรค์กิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน 3) มุ่งเน้นรักษามาตรฐานโฮมสเตย์ของผู้ประกอบการในพื้นที่ โดยการนำโฮมสเตย์เข้าสู่กระบวนการประเมินมาตรฐานของกรมการท่องเที่ยว 4) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่น 5) สร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา 6) ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพื่อช่องทางในการเข้าถึงลูกค้าเป้าหมายเพิ่มขึ้น และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 7) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบคลัสเตอร์ท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงโฮมสเตย์ 8) พัฒนานองค์ความรู้ในการบริการให้แก่พนักงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริการให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนสนับสนุนให้มีการจัดเก็บข้อมูลด้านการบริการ 9) ประเมินการจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักทั้งปี เพื่อจะได้วางแผนการบริการของพนักงานให้เพียงพอ 10) การปรับเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน 11) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจ และกระจายกิจกรรมต่าง ๆ อย่างทั่วถึง 12) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม รายได้ชุมชน และการสืบทอดแหล่งเรียนรู้ 13) ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมพัฒนาสถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน 14) ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการโฮมสเตย์, ชุมชนบ้านโซ่, หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ

Abstract

The research on homestay management strategies for happiness workplace of Ban So, Buddhism-based agriculture village, Phayao Province was a qualitative research, survey research and action research. It aimed at studying and indicating home stay management direction for

happiness workplace of Ban So, Buddhism-based agriculture village, Phayao Province. The researchers conducted research by undertaking a seminar-based assessment of SWOT Analysis and in-depth interview to exchange knowledge among informants in particular issues. The population and samples included 15 informants of specialists in tourism and hospitality who are officers from government sectors, entrepreneurs of tourism and hospitality business and community leaders.

The studies revealed that homestay management strategies for happiness workplace of Ban So, Buddhism-based agriculture village, Phayao Province, included; 1) promote the extensive marketing campaigns by homestay entrepreneurs 2) develop the form of Buddhism-based agricultural tourism by blended with culture for happiness workplace of Ban So to highlight its distinction with creativity of the community 3) focusing on maintaining homestay standard by encouraging the owner to participate in standardized evaluation process of the Department of Tourism 4) initiate collaboration with local administrative organizations 5) initiate collaboration with educational organizations 6) support the use of various public relation media to broaden target approach 7) initiate tourism-cluster collaboration with government organizations to propose homestay maintenance budget 8) develop body of knowledge in hospitality to enhance service standard of staff 9) forecast annual prospective guests for sufficiency workforce management 10) adjust and learn with community sector, government sector and private sector 11) host the panels as to knowledge sharing and thoroughly communicate among entrepreneurs 12) management of environment, community income and inheriting of knowledge 13) entirely cooperate to develop community learning sites 14) entirely cooperate to establish community museum.

Keywords: Homestay management, Ban So Village, Buddhism-based agricultural village

บทนำ

“บ้านโซ้” ถือเป็นหนึ่งในเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดพะเยา และเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว ตามประวัติความเป็นมาของชุมชน จะเห็นว่าในสมัยก่อนบริเวณบ้านโซ้เป็นชุมชนโบราณ เนื่องจากพบซากโบราณสถานและวัตถุภายในวัดเก่า ซึ่งมีพระพุทธรูปเก่าแก่อยู่จำนวนมาก แต่ไม่ทราบว่ายูในสมัยใด มีผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่ามีราษฎรบ้านแม่โสมมาพักแรมเลี้ยงวัวในบริเวณริมห้วยโซ้ ต่อมาได้ทำการเกษตร คือ การทำนาทำไร่ในบริเวณใกล้ที่เลี้ยงวัว เพราะมีสภาพอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก ด้วยเหตุนี้จึงมีราษฎรมาพักแรมเลี้ยงวัวมากขึ้น และทำการเกษตรมากขึ้น หลายหลังคาเรือนจึงเกิดเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ แล้วได้ตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ตามชื่อของลำห้วยโซ้ มีชื่อว่า “บ้านโซ้” อีกแนวคิดหนึ่งคำว่า “โซ้” เป็นภาษาคำเมืองอธิบายลักษณะของเสียงน้ำ และเสียงของลมที่พัดมาจากภูเขาตัง โซ้ ๆ โดยในอดีตชุมชนบ้านโซ้ตั้งอยู่ หมู่ที่ 16 ตำบลแม่่นาเรื่อ อำเภอพะเยา จังหวัดเชียงราย ต่อมาในปี 2520 อำเภอพะเยา ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นจังหวัดลำดับที่ 72 ของประเทศไทย จึงทำให้บ้านโซ้ถูกเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองให้อยู่ในพื้นที่

อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จนถึงปัจจุบัน ในส่วนของการประกอบอาชีพหลักของประชาชนในหมู่บ้าน คือ การเกษตร ได้แก่ ทำนา, ทำสวน, ทำไร่, เลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะการปลูกพืชทองจำนวนมาก ที่ขายส่งไปยังตลาดไท และในภาคเหนือ และยังพบว่า ชุมชนได้มีการจัดงานเทศกาลพืชทองของหมู่บ้านและมีผู้คนมาเที่ยวงานจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถพัฒนาเป็นของที่ระลึกได้ อาทิ กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มพืชทองทอดกรอบ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติ หมู่บ้านโซ่มีพื้นที่อยู่ติดกับวนอุทยานร่องคำหลวง มีลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นภูเขาสลับซับซ้อนเป็นทิวทัศน์ที่สวยงาม สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง 500-900 เมตร มีพืชพรรณและสัตว์ป่า พรรณไม้ในพื้นที่ป่าเบญจพรรณโดยส่วนใหญ่ เช่น ไม้แดง ไม้ประดู่ และมีพันธุ์ไม้ป่าดิบแล้งบ้าง เช่น ตะเคียน มะเกลือ เป็นต้น ส่วนสัตว์ป่าที่พบ ได้แก่ หมูป่า อีเห็น กระต่ายป่า เป็นต้น ปัจจุบันบ้านโซ่มีจำนวน 913 คน 291 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว, 2561) และหมู่บ้านโซ่ยังมีพื้นที่ติดกับมหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบอันเป็นโอกาสที่จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนหมู่บ้านมาจากการที่มีผู้ปกครอง ญาตินิสิตมหาวิทยาลัยพะเยามาเยี่ยมเยือนบุตรหลานโดยเฉพาะในช่วงวันสำคัญ เช่น วันรับพระราชทานปริญญาบัตร และวันรายงานตัวหรือส่งนิตินชั้นปีที่ 1 เข้าหอพัก ซึ่งในแต่ละปี พบว่า นิตินชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยพะเยามีจำนวนไม่ต่ำกว่า 6,000 คน จึงทำให้ช่วงเวลาดังกล่าวมีผู้คนเดินทางเข้ามาจังหวัดพะเยาจำนวนมาก จนกระทั่งพบปัญหา ที่พักระบบบริเวณในเมืองพะเยาไม่เพียงพอ และที่พักแรมบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยพะเยาเองก็ไม่สามารถรองรับผู้มาเยือนได้อย่างครบถ้วน

จากสถานการณ์ดังกล่าว ถือเป็นโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของบ้านโซ่ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการให้บริการด้านที่พักแรมแบบโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในยามที่ที่พักแรมบริเวณในเมืองพะเยาไม่เพียงพอ พร้อมทั้งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตเกษตรกรรมแบบพอเพียง และพักโฮมสเตย์ (อุทัยภัทร พิมลศรี, 2557) ดังนั้น ผู้นำชุมชนบ้านโซ่จึงมีการรวมกลุ่มแล้วจัดให้บริการที่พักแรมแบบโฮมสเตย์เกิดขึ้นโดยมีการสนับสนุนทางวิชาการจากคณาจารย์และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา ในปี พ.ศ.2556 ซึ่งมีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการอยู่บ้าง แต่โดยสภาพปกติจะมีสภาพที่ไม่มีผู้มาติดต่อขอใช้บริการเลย ทั้งนี้ คณะกรรมการโฮมสเตย์บ้านโซ่ [3] ได้ระบุถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการหลายประการ อาทิ ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ของสมาชิกยังมีไม่มากนัก เช่น ไม่ทราบว่าจะให้บริการในลักษณะไหนบ้าง ไม่ทราบว่าจะประสานงานหรือติดต่อหานักท่องเที่ยวมาได้อย่างไร ดังที่ปรากฏว่ามีจำนวนบ่อยครั้งที่นักท่องเที่ยวเข้ามาติดต่อขอรับบริการแต่เมื่อเข้าเยี่ยมชมบ้านแล้วก็ขอยกเลิกไม่เข้าพัก สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายโฮมสเตย์ก็มีการถอนตัวออกไปหลายราย ในขณะเดียวกันก็มีความวิตกกังวลถึงทัศนคติและความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารจัดการโฮมสเตย์บ้านโซ่ ซึ่งเปรียบเสมือนการเปิดชุมชนให้คนภายนอกมาเยือนมากขึ้น แล้วเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนจะมีทัศนคติและความคิดเห็นอย่างไรต่อการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรกรรม และให้บริการโฮมสเตย์ เพราะหากคนในชุมชนมีทัศนคติทางลบต่อคนผู้มาเยือน ซึ่งดังเสมือนกับคนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชนแล้ว ย่อมมีผลกระทบต่อลักษณะการเป็นเจ้าบ้านที่ดีของชุมชนและมีผลต่อความสุขของคนในชุมชนเอง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงสภาพปัญหาความพร้อมและศักยภาพการบริหารจัดการโฮมสเตย์ที่ยังขาดหลักการและทิศทางที่ชัดเจน ดังนั้น การศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ่หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา” จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นงานวิจัยเพื่อจะศึกษาบริบทเกี่ยวกับการบริหารจัดการโฮมสเตย์บ้านโซ่ เพื่อศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารจัดการ โฮมสเตย์บ้านโซ่ เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายในการมาใช้บริการโฮมสเตย์บ้านโซ่ และเพื่อกำหนดทิศทางการ

บริหารจัดการโฮมสเตย์บ้านโซ้ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ เพื่อสุขภาวะที่ดี โดยประยุกต์หลักการ Happiness workplace: Happy 8 ที่เน้นความสุขที่แท้จริงของคนในสังคมโดยมุ่งหมายให้ “การบริหารจัดการโฮมสเตย์” มีทิศทางที่นำไปสู่การก่อให้เกิดความสุขแก่คณะกรรมการและสมาชิกโฮมสเตย์ นักท่องเที่ยวที่มาเยือนบ้านโซ้ ตลอดจนการเป็นตัวอย่างหนึ่งในการนำกิจกรรมของการพัฒนาการท่องเที่ยวไปใช้เป็นเครื่องมือที่จะทำให้คนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนเอง และเป็นเป้าหมายของการพัฒนาอันมีส่วนทำให้ประชาชนท้องถิ่นมีความสุข ซึ่งจะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ้ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ้ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ้ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านโซ้ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา

ขอบเขตการวิจัย

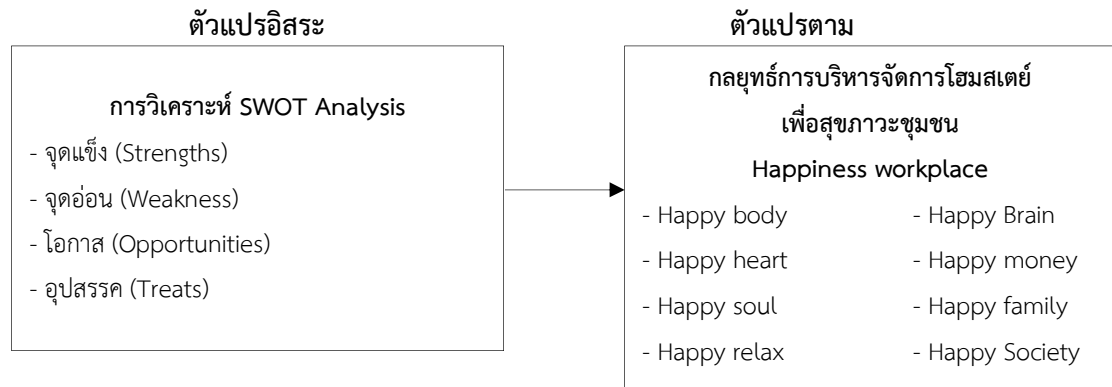
ขอบเขตประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และนักวิชาการผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน 2) ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและการบริการ รวมทั้งภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน และ 3) ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก โดยมีแนวทางในเชิงปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอันจะนำไปสู่เป้าหมายของการบริหารจัดการโฮมสเตย์บ้านโซ้ที่วิถีวิถีพุทธและ 8H Model หรือการมีสุขภาวะที่ดี กรมสุขภาพจิต (2553)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไผ่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และนักวิชาการผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน 2) ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและการบริการ รวมทั้งภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน และ 3) ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมายผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
2. แบบประเมินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยใช้ SWOT Analysis ซึ่งเป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไผ่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา ในประเด็นด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในรูปแบบของแบบประเมินสภาพแวดล้อม หลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และทำการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการสรุปในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไผ่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์แต่ละประเด็น มาทำการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไผ่
2. ร่างแบบประเมินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยใช้ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไผ่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา ในประเด็นด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในรูปแบบของแบบประเมินสภาพแวดล้อม หลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทั้งนี้ในการประเมินสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน

3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินสภาพแวดล้อม SWOT Analysis กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไร่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา นำเสนอโดยการสัมมนา (Seminar) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นที่เฉพาะเจาะจง โดยจะนำเสนอผลการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กลุ่มเกิดแนวคิด และแสดงประเด็นที่ได้จากการศึกษา โดยดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ผู้ตอบ ให้ข้อมูลรายละเอียดในประเด็นที่ศึกษามากที่สุด โดยผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาและร่วมทำการวิเคราะห์ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไร่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา

4. สรุปผลการศึกษาแล้วจัดทำรายงาน “กำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไร่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา”

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยเป็นการเขียนบรรยายสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค รวมทั้งทิศทางของการบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไร่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาด้วยการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งกำหนดขอบเขตครอบคลุมปัจจัยองค์ประกอบของการบริหารจัดการ ทั้งด้าน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของกิจการโฮมสเตย์ โดยอาศัยการบูรณาการระหว่าง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยประสมประสานกลยุทธ์ทั้งจากปัจจัยแวดล้อมภายใน และปัจจัยแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ความต้องการและข้อเสนอแนะในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไร่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จากมติของการปรึกษาหารือในที่ประชุมกลุ่มชุมชน การจัดสนทนากลุ่ม การจัดเสวนา ในทุกโอกาส เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์การพัฒนา

ผลการวิเคราะห์ SWOT analysis

การวิเคราะห์ในด้านนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อทราบถึง จุดแข็ง(S) จุดอ่อน(W) โอกาส(O) และอุปสรรค(T) ในการทำธุรกิจโฮมสเตย์สุขภาวะชุมชนบ้านไร่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ โดยมีขอบเขตการ วิเคราะห์ครอบคลุมปัจจัยต่างๆในการบริหารจัดการ ดังมีผลการศึกษา ต่อไปนี้

1.จุดแข็ง (Strengths)

1.1 การมีวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่ทรงคุณค่า ตลอดจนการมีพื้นที่เนินราบ สามารถทำการเกษตรได้ปีละ 2 ครั้ง ทำให้ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในพื้นที่ได้

1.2 สภาพธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ รมรื่นต้นไม้ เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว

1.3 มีการกำหนดราคาห้องพัก ค่าอาหาร และค่ากิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นธุรกิจที่เกิดจากคนในชุมชนได้มีการจัดทำร่วมกัน การกำหนดราคาที่พัก ค่าบริการในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรม จึงเกิดจากการประชุมหารือ และกำหนดเป็นระดับเดียวกัน ตามมติหรือ

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม ดังนั้น แม้นักท่องเที่ยวจะเลือกใช้บริการจากเจ้าของธุรกิจใดก็จะไม่มี ความแตกต่างใน ด้านราคา และทำให้ง่ายต่อการที่นักท่องเที่ยวจะเลือกใช้บริการได้โดยไม่กังวลต่อค่าใช้จ่าย ซึ่งสำหรับราคา ที่กำหนดจะเป็นราคาที่ทุกฝ่ายเห็นว่ามีความเหมาะสม

1.4 สถานที่ตั้งอยู่ใกล้ มหาวิทยาลัยพะเยา ทำให้สะดวกแก่นักท่องเที่ยวและผู้เดินทางเพื่อ วัตถุประสงค์การทำงาน การคมนาคมสะดวก ง่ายแก่การเข้าถึง ซึ่งผู้ประกอบการมีโอกาสในการสร้างการ ขยายตัว พัฒนาความโดดเด่นให้มากขึ้น

1.5 เจ้าของเป็นผู้ให้บริการแก่ผู้เข้าพักในทุกกระบวนการ ทำให้เกิดความคล่องแคล่ว และคล่องตัว ในการดำเนินการ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

2. จุดอ่อน (Weakness)

2.1 สภาพของที่พัก ยังการขาดการพัฒนาปรับปรุง สิ่งอำนวยความสะดวก จำนวนห้องพักรังยังมีไม่ เพียงพอต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

2.2 ผู้ประกอบการยังไม่ให้ความสำคัญการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เท่าที่ควร ขาดแคลน งบประมาณในการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2.3 จำนวนพนักงานไม่เพียงพอ ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้และการฝึกอบรมพนักงาน ไม่ต่อเนื่องจึงทำให้การให้บริการลูกค้าไม่สมบูรณ์แบบเท่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก หรือทำเป็นธุรกิจภายในครัวเรือน ทำให้การดำเนินงานยังไม่ได้ระดับมาตรฐาน

2.4 ขาดการจัดเก็บข้อมูลการให้บริการ เพื่อความเป็นมาตรฐานเดียวกัน และความสะดวกในการ สืบค้นข้อมูลย้อนหลังได้

2.5 ขาดแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสู่ชุมชนเพื่อโฮมสเตย์เชิงเกษตรวิถีพุทธ

3. โอกาส (Opportunities)

3.1 ภาครัฐมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย นโยบายระดับจังหวัด สำนักงานจังหวัดพะเยา จึงทำให้มีการรณรงค์ เป็นช่องทางการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบบ้านพักรูปแบบธรรมชาติ อย่างธุรกิจโฮมสเตย์ มีอนาคตที่เติบโตได้เนื่องจากสอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม -เชิงเกษตร

3.2 กระแสความต้องการ ในการท่องเที่ยวเข้าสู่ธรรมชาติมีมากขึ้น นักท่องเที่ยวในปัจจุบันให้ความ สนใจต่อความเป็นธรรมชาติจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการเลือกท่องเที่ยวในรูปแบบบ้านพักโฮมสเตย์

3.3 มีความน่าเชื่อถือจากการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์โดยมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นแหล่งท่องเที่ยว และโฮมสเตย์อยู่ใกล้ มหาวิทยาลัยพะเยา ทำให้ง่ายที่ตัดสินใจเข้าพักเมื่อนักท่องเที่ยวเห็นว่ามีค่าใช้จ่ายไม่สูง ทำ ให้นักท่องเที่ยวนิยมเข้าพักได้สู่ความเป็นธรรมชาติ ทำให้มีโอกาสเติบโตในธุรกิจโฮมสเตย์

3.4 สื่อโฆษณา มีหลากหลายประเภท ทำให้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการหาลูกค้าเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งเป็น ประโยชน์ในการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มโฮมสเตย์บ้านโฮ้ การสร้างเว็บไซต์ หรือช่องทางการติดต่อผ่านระบบ อินเทอร์เน็ตของตนเอง ทำให้ผู้สนใจรับรู้ได้มากขึ้นและโอกาสจะได้ลูกค้าเพิ่มในอนาคตมีมากขึ้นตามไปด้วย

4. อุปสรรค (Treats)

4.1 การขาดการประสานสนับสนุนจากหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่น ทำให้โฮมสเตย์ไม่ได้รับการ พัฒนาเท่าที่ควร

4.2 สภาพอากาศแปรปรวน การขาดน้ำเพื่อการเกษตร ส่งผลกระทบกับการวางแผนจัดกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเพื่อการเกษตร

ทิศทางของการบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไผ่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา

1. ส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้วยการประชาสัมพันธ์โดยเจ้าของธุรกิจโฮมสเตย์ให้แพร่หลายต่อเนื่อง และติดตามข่าวสารข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ อาทิ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพะเยา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยา และหน่วยงานอื่นๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เพื่อประสานงานในการจัดกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ และมีการประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวผ่านสื่อประเภทต่างๆ อยู่ตลอดเวลา และ/หรือ ในช่วงที่ชุมชนมีการจัดกิจกรรม ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวไม่พลาดโอกาสที่จะได้เข้ามาสัมผัสและใช้บริการต่าง ๆ กับชุมชนได้

2. พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกษตรวิถีพุทธ ผสมผสานวัฒนธรรมเพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไผ่ ให้มีความโดดเด่น โดยการวางแผนสร้างสรรค์กิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน

3. มุ่งเน้นรักษามาตรฐาน ความน่าเชื่อถือของโฮมสเตย์ของผู้ประกอบการในพื้นที่ โดยการนำโฮมสเตย์เข้าสู่กระบวนการประเมินมาตรฐานของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อเป็นการรักษามาตรฐาน และให้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปที่มาใช้บริการ รวมทั้งรักษาเอกลักษณ์การแต่งกายและการพูดจาที่ไพเราะอ่อนโยนในการบริการแก่นักท่องเที่ยว

4. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่น อาทิ สำนักงานจังหวัดพะเยา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา และเทศบาลตำบลแม่ต๋าย เพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานรองรับการท่องเที่ยว โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

5. สร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการโฮมสเตย์และการให้บริการของผู้ประกอบการ

6. ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพื่อช่องทางในการเข้าถึงลูกค้าเป้าหมายเพิ่มขึ้น และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่าน Face book, Line, และ Youtube เป็นต้น

7. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบคลัสเตอร์ท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงโฮมสเตย์

8. พัฒนาน้องความรู้ในด้านการบริการให้แก่พนักงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริการให้ได้มาตรฐานตลอดจนสนับสนุนให้มีการจัดเก็บข้อมูลด้านการบริการ

9. ประเมินการจํานวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักทั้งปี เพื่อจะได้วางแผนการบริการของพนักงานให้เพียงพอ

10. การปรับเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน, ภาครัฐ, ภาคเอกชน- การอบรม Guide นำเที่ยว
11. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจ และกระจายกิจกรรมต่าง ๆ อย่างทั่วถึง
12. การบริหารจัดการ, สิ่งแวดล้อม, รายได้ชุมชน, การสืบทอดแหล่งเรียนรู้- กลุ่มอนุรักษ์พลังงานบ้านไผ่

13. ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมพัฒนาสถานที่เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน

14. ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไร่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา

กระบวนการพัฒนาด้วยการวิเคราะห์ SWOT พบว่า จุดแข็ง (Strengths) 1) การมีวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่ทรงคุณค่า ตลอดจนการมีพื้นที่เนินราบ สามารถทำการเกษตรได้ปีละ 2 ครั้ง ทำให้ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในพื้นที่ได้ 2) สภาพธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ รมรื่นต้นไม้ เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว 3) มีการกำหนดราคาห้องพัก ค่าอาหาร และค่าบริการต่าง ๆ ทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นธุรกิจที่เกิดจากคนในชุมชนได้มีการจัดทำร่วมกัน การกำหนดราคาที่พัก ค่าบริการในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ปานแพร เชวณประยูร (2556) ที่ทำการศึกษาเรื่องการประเมินกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) บ้านเมืองขอนแก่น ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการวิเคราะห์ SWOT และ PEST พบว่า โอกาสสำคัญในการพัฒนาชุมชนบ้านเมืองขอนแก่นให้มีการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์นั้นจะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis ซึ่งจะเห็นว่าชุมชนบ้านเมืองขอนแก่นมีจุดแข็งต่างๆ ดังนี้ 1) แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลายที่เน้นในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ชุมชนบ้านเมืองขอนแก่นมีวิถีชีวิตที่เน้นการทำการเกษตรจึงมีความโดดเด่น 3) มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศที่ดี 4) มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น และ 5) มีวัฒนธรรมประเพณีที่มีความงดงาม

ทิศทางของการบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไร่ หมู่บ้านเกษตรวิถีพุทธ จังหวัดพะเยา ควรที่จะส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้วยการประชาสัมพันธ์โดยเจ้าของธุรกิจโฮมสเตย์ให้แพร่หลายต่อเนื่อง พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกษตรวิถีพุทธ ผสมผสานวัฒนธรรมเพื่อสุขภาวะชุมชนบ้านไร่ ให้มีความโดดเด่น มุ่งเน้นรักษามาตรฐาน ความน่าเชื่อถือของโฮมสเตย์ของผู้ประกอบการในพื้นที่ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพื่อช่องทางในการเข้าถึงลูกค้าเป้าหมายเพิ่มขึ้น และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พัฒนาองค์ความรู้ในด้านการบริการให้แก่พนักงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริการให้ได้มาตรฐาน และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจและกระจายกิจกรรมต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐชรัชช์ สารหงส์ (2561) ที่ทำการศึกษาเรื่องศักยภาพทางวัฒนธรรมของชาวปกากะญอ: พลวัตการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระบุว่าทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนคนในจำเป็นต้องมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน สร้างความร่วมมือและสัมพันธ์อันดีกับ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว โดยสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ รวมทั้งสร้างภาคีเครือข่ายกับองค์กรพี่เลี้ยงภายนอกเพื่อช่วยในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว อาทิ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาด้านบุคลากรในชุมชน เป็นต้น และยังคงสอดคล้องกับ ฐิตินันท์ พงษ์คะเชนทร์ และ ประยุทธ์ สุวรรณศรี (2561) ที่ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การให้บริการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Homestay) เพื่อเข้าสู่มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย: กรณีศึกษาโฮมสเตย์นาขุนแสน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ระบุว่า ที่พักโฮมสเตย์จะต้องมีมาตรฐานและได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย มีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมและมีความพร้อมของที่พัก มีการปลูกฝังค่านิยมของคนในชุมชนให้มีอัธยาศัยไมตรีในการให้บริการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมทั้งมีการส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการส่งเสริมด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. กลยุทธ์การบริหารจัดการโฮมสเตย์เพื่อสุขภาวะชุมชนถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชนที่จำเป็นต้องอาศัยการร่วมมือกันจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวชุมชน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและพัฒนาด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชุมชนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษามลกระทบด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกับชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องรวมทั้งเพื่อหาแนวทางการแก้ไขและพัฒนาหากเกิดปัญหาด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน
2. ควรมีการศึกษาด้านการประชาสัมพันธ์และการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาโฮมสเตย์ในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กมล วงศ์อนันต์ และอภิชา ประกอบแสง. (2555). SWOT Analysis. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2562, <http://applerakchon.blogspot.com/2012/10/12-swot-analysis.html>
- กรมสุขภาพจิต. (2553). ความฉลาดทางอารมณ์. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.
- จิตตินันท์ พงษ์กะเชนทร์ และประยุทธิ์ สุวรรณศรี. (2561). กลยุทธ์การให้บริการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Homestay) เพื่อเข้าสู่มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย: กรณีศึกษาโฮมสเตย์นาขุนแสน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ณัฐฐิษฐ์ชัย สารหงส์. (2561). ที่ทำการศึกษาเรื่องศักยภาพทางวัฒนธรรมของชาวปากะเกอญอ: พลวัตการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. ปีที่ 8 เล่มที่ 14 มกราคม – มิถุนายน 2561.
- ปานแพร เขาวนประยูร. (2556). การประเมินกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) บ้านเมืองขอนแก่น ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ฤทัยภัทร พิมลศรี. (2557). การตามหาปลาร้องเพลงที่กว๊านพะเยา จังหวัดพะเยา; ต้นแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนจากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาด้านประมง. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ณาเรือ. (2561). ข้อมูลบ้านไร่หมู่ 2. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2562. จาก www.maenarua.com/index.php/หมู่-2-บ้านไร่.html.